

INFO LETAK BR.2 O MIRNIM OKUPLJANJIMA U PRIVATNIM PROSTORIMA I STANDARDIMA UN-A

European Center for
Not-for-Profit Law

#right2freeassembly

01. Što je “mirno okupljanje” i gdje se može održati?

Pravo na mirno okupljanje štiti nenasilno okupljanje osoba u određene svrhe. Takva okupljanja mogu se održati na različitim mjestima: **na otvorenom ili u zatvorenom, fizički ili digitalno, javno ili privatno, ili čak kao kombinacija svega navedenog.**

02. Što je točno “privatni prostor” u kojem se može održati mirno okupljanje?

To je prostor u privatnom vlasništvu koji može biti:

- **javno dostupan ili “polu javan”:** u fizičkom smislu (npr. trgovački centri, trgovine, muzeji, terase, knjižnice, dvorišta, parkirališta itd.) i u digitalnom smislu (npr. društvene mreže poput Twittera, Facebooka i Instagrama); ili
- **zatvoren** (npr. privatne rezidencije, stanovi, tvornice, pojedini uredi itd.)

Sweden
Sverige

ICNL
INTERNATIONAL CENTRE
FOR NOT-FOR-PROFIT LAW

Tekst Europskog centra za neprofitno pravo (ECNL) u sklopu regionalnog projekta ‘Praćenje prava na slobodu okupljanja’. Projekt je omogućio Međunarodni centar za neprofitno pravo (ICNL) kroz Inicijativu za građanski prostor koju financira Vlada Švedske. Vlada Švedske ne dijeli nužno ovdje izražena mišljenja. Autor snosi isključivu odgovornost za sadržaj.

03. Znači li to da se zaštita pružena međunarodnim standardima ljudskih prava u odnosu na mirna okupljanja na javnim prostorima također primjenjuje na okupljanja/sastanke u privatnim prostorima?

Da, svakako. Opći komentar UN-ovog Odbora za ljudska prava br. 37 na članak 21. ([Pravo na mirno okupljanje](#)) [Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima \(MPGPP\)](#) pojašnjava da Pakt štiti mirna okupljanja gdje god se ona održavala, uključujući privatne prostore.

(Opći komentar, točka 6). [Smjernice o slobodi](#)

[udruživanja i okupljanja Afričkog](#)

[Povjerenstva za ljudska prava i prava](#)

[naroda](#) također ističu da se pravo na mirno

okupljanje odnosi i “na sastanke na privatnim kao i na javnim mjestima” (točka 69). Europski sud za ljudska prava (ESLJP)

također je utvrdio da pravo na mirno okupljanje “obuhvaća privatne

sastanke i sastanke na javnim mjestima” (ESLJP, [Kudrevičius i drugi protiv Litve](#),

2015., točka 91). Nadalje, nekoliko ustava država članica UN-a štiti pravo na mirno

okupljanje **bez razlika u vezi s vlasništvom ili pristupom** (vidi, primjerice, BiH, Hrvatsku, Cipar, Finsku, Kazahstan, Mađarsku, Irsku, Belize, Jamajku, Kanadu, Keniju, Indiju, Kinu, Južnu

Koreju itd.).

Ne nužno. Kada vlasti nameću obveze ili ograničenja mirnih okupljanja, ona moraju biti jasno utvrđena zakonom i nužna u demokratskom društvu te proporcionalna interesima državne ili javne sigurnosti, javnog poretka, zaštite javnog zdravlja ili morala, ili zaštite prava i sloboda drugih (članak 21. MPGPP-a i Opći komentar, točka 36). Dok okupljanje na javnom ili javno dostupnom prostoru može razumno zahtijevati prethodnu obavijest nadležnim vlastima radi zaštite javnog reda ili javne sigurnosti, to obično nije slučaj, primjerice, kod zatvorenih sastanaka u privatnim prostorima. Shodno tome, UN-ov Odbor za ljudska prava utvrdio je da se **za takvu vrstu**

okupljanja ne bi trebala zahtijevati prethodna obavijest ([Odbor za ljudska prava, Komunikacija Lozenko protiv Bjelorusije](#), 2014., točka 7.7).

04. Znači li to da država može nametnuti iste obveze i/ili ograničenja kao u odnosu na okupljanja na javnim prostorima (kao što je obveza prijave okupljanja)?

Nadalje, nekoliko ustava država članica UN-a pojašnjava da se režimi prijave ili policijskog upravljanja mogu primijeniti samo na sastanke ili prosvjede koji se održavaju na javnom mjestu ili su otvoreni za javnost (npr. Albanija, Češka, Danska, Njemačka, Grčka, Slovačka, Španjolska, Gruzija, Čile, Honduras, Angola itd.). Pojedini ustavi čak idu toliko daleko da izričito utvrđuju da nisu potrebne prethodne prijave ili odobrenja za privatne sastanke ili sastanke u zatvorenom te da im sigurnosne snage ne smiju prisustvovati (npr. Srbija, Bahrein, Egipat, Kostarika, Peru itd.).

S druge strane, Opći komentar 37 UN-ovog Odbora za ljudska prava potvrđuje da u slučajevima kada se nameću ograničenja okupljanja u privatnim prostorima, tijela javne vlasti moraju na ispravan način uzeti u obzir prava drugih u vlasništvu. Stoga takva ograničenja također mogu ovisiti o razmatranjima kao što su:

- Je li prostor rutinski dostupan?
- Oспорava li se kroz održavanje okupljanja njegovo vlasništvo?
- Odobravaju li legitimni vlasnici takvu upotrebu? (vidi Opći komentar, točku 57)

Međutim, Opći komentar također priznaje da **“se od privatnih subjekata i šireg društva može očekivati da prihvate određenu razinu remećenja”** koja je rezultat ostvarivanja prava drugih na mirno okupljanje (Opći komentar, točka 31).

05. Pa što onda po pitanju nedavnih ograničenja društvenih okupljanja u domovima ili drugim privatnim prostorima koja su neke države nametnule iz razloga zaštite od pandemije COVID-19? Jesu li ona dopuštena prema međunarodnim standardima ljudskih prava koji štite okupljanja?

Uvažavanje javnog zdravlja jedan je od legitimnih razloga za ograničenja predviđena člankom 21. MPGPP-a. Općeniti komentar priznaje, primjerice, da se zbog zaštite javnog zdravlja “može iznimno dopustiti nametanje ograničenja, na primjer kada dođe do izbijanja zarazne bolesti i održavanje okupljanja je opasno” (Opći komentar, točka 45). Također ograničenja broja sudionika okupljanja – bez obzira gdje se ona odvijaju – mogu prihvatiti “tamo gdje javnozdravstveni razlozi nalažu fizičko distanciranje.” – (Opći komentar, točka 59). Međutim, čak i takva ograničenja moraju biti strogo potrebna u demokratskom društvu i proporcionalna interesima koji se njima žele ostvariti. Stoga, **blanketne zabrane** društvenih okupljanja bilo koje veličine ili onih koja se na neki drugi način mogu ublažiti odgovarajućim mjerama fizičkog distanciranja **nikada nisu opravdane** – bez obzira na to primjenjuju li se na okupljanja u javnim ili privatnim prostorima.

navodi da se